

LA INQUISICIÓ I EL DELICTE DEL SOL·LICITANT «IN CONFESSIONE»: PABLO DE SANTA GERTRUDIS

EL TEMA DE LA CONFESSIÓ: UN LLARG DEBAT

El tema del pecat ha estat cabdal dins l'Església catòlica; ja des del principi de la Bíblia, Adam i Eva cometien el primer pecat que abraçà tota la humanitat. Sant Pau els regula en les seves epístoles i cartes, i els grans pares de la teologia, com sant Tomàs (1225-1274), postularen la salvació eterna i que el pecat només és fruit de l'error i de la pròpia limitació humana, i que aquesta es superava per la confessió del pecat i per l'absolució del sacerdot.

Per tant, la mateixa Església dóna una vàlvula de salvació, la confessió del pecat. En un primer moment, el camí cap al perdó és realment dur per al pecador, ja que havia de confessar públicament, davant de la comunitat de creients, les seves faltes. Evidentment, la recompensa valia la pena, ja que retornava el pecador a la comunitat sense cap taca, tot i que no seria gens fàcil explicar en públic certs tipus de pecats.

La confessió auricular dels fidels, com a mínim de caràcter anual, no serà obligada fins al 1215 en el concili IV del Laterà: «Se impuso la confesión como deber de mandato divino que todo individuo debía cumplir en Cuaresma ante el párroco».¹ Aquest primer pas donarà lloc a una llarga discussió en el si de l'Església, i també a una legislació molt abundant sobre el tema en qüestió, com, per exemple, el concili ecumènic XII, IV de Laterà, convocat pel sant pare Innocenci III, en el qual es marca el següent:

«Se aprobaron setenta cánones. Del 14 al 29 contienen disposiciones relativas al comportamiento de los clérigos. El 21 impone a todos los fieles que hayan llegado a la edad de la discreción, la obligación de confesar sus pecados al párroco al menos una vez al año, y de recibir por Pascua el sacramento de la Eucaristía, exigiendo además de los sacerdotes el deber sagrado del siglo sacramental».²

El problema suscitat per Luter, que havia eliminat la necessitat de la confessió, on la salvació depenia de la fe i no dels fets realitzats per la persona, o d'Erasme, que l'havia reduïda a una simple formalitat, va portar l'Església al concili de Trent

per poder donar una resposta clara i segura. Aquí es van reformar molts conceptes, en concret, es va donar una forta empenta al sagrament de la penitència com un element primordial per retornar a la gràcia de Déu, fonamentat en un clergat fortament espiritual i amb una imatge immaculada davant dels fidels.

«Ningún clérigo debía dar evidencia de otra cosa que no fuera un comportamiento modesto, sosegado y lleno de religión por medio de su vestido, actitud, palabra y obra. En general, debían inspirar en los laicos una actitud de veneración, rechazando cualquier transgresión, porque incluso la más pequeña ofensa cometida por un eclesiástico era un grave error».³

Per tant, es millorava notablement el nivell del futur sacerdot; per exemple, es van crear seminaris per elevar el nivell cultural, s'havia de conèixer el llatí per entrar als ordes menors i demostrar capacitat econòmica per poder viure amb la dignitat requerida. A més, l'Església va fer un gran esforç de divulgació per mitjà dels manuals de confessors i dels catecismes; al 1566 va aparèixer el catecisme romà, que va ser traduït a tots els idiomes cultes del món, i al final del segle XVI van tenir una gran difusió els catecismes populars, com el que va fer Juan de Ávila destinat als nens, i els posteriors de Jerónimo Riplada o de Gaspar de Astete, entre d'altres que es van publicar.

Al llarg de tot aquest debat, que va portar molt de temps i no pocs maldecaps als pares de l'Església, es va anar reformulant el tema de la confessió; s'havia abandonat la confessió pública medieval i també s'havia millorat el nivell teològic del confessor i del seglar, que ara podia conèixer amb més seguretat què era i què no era pecat i, per tant, susceptible de ser confessat. Això també exigia que les preguntes dels confessors arribessin a temes més íntims per poder fer una confessió completa, amb la qual cosa es podien donar abusos, fonamentalment, quan es tractava de temes relacionats amb les relacions personals.

No cal oblidar que a principis del segle XVIII hi havia un calendari religiós amb més de noranta festes, les quals comportaven l'obligatorietat del fidel d'anar a missa, amb la necessitat de combregar i, com es preceptiu, prèviament, s'havia de passar pel sagrament de la confessió.

EL PROBLEMA DE LA FEMINITZACIÓ DE LA CONFESSIÓ

L'extensió de l'obligatorietat de la confessió va plantejar molt ràpidament una problemàtica en què els Sants Pares de l'Església van actuar ràpidament, i era que, cada vegada més, el nombre més important de confessions les realitzaven les dones. Això no era gens estrany en una societat com la del segle XVIII, ja que, tant abans com després, es dona un evident domini de l'home sobre la dona en tots els aspectes de la vida, i relega el paper d'aquesta a un reduït àmbit domèstic i d'amistats també femenines. Per tant, la confessió es convertia en una vàlvula d'escapament per a molts problemes personals de les dones.

«(...) la dona se sent escoltada cada vegada que ho necessita, pot donar sortida a les seves angoixes existencials, consultar cada vegada que vulgui el seus problemes, i no només de caràcter religiós, sinó també de la seva vida quotidiana, i expressar-se com no ho feia amb ningú altre. En compartir unes certes actituds i valors externs, les dones s'agrupen, surten de casa amb destinació a l'Església, augmenta la necessitat i el nombre de confessors, es crea espontàniament el que coneixen com les beates, aquelles dones, ja siguin vídues o solteres, que fan el vot de castedat, i sense formar part de cap orde religiós dediquen el seu temps i la seva vida al servei de Déu i de l'Església, i que tenen per guia espiritual i moral el seu confessor, que normalment comparteix tot el grup, i se senten protegides en una societat que no valora prou el seu paper».⁴

A més, en la societat del moment, havien calat amb profunditat models de devoció que havien arribat a la santedat, com el cas de Teresa de Jesús i, també, un model encara més important a seguir, el de la Verge Maria.

Davant d'aquest clima, ja en la segona part del concili de Trent, es van fer reformes encaminades a una major severitat i austeritat, tant en la moral com en la disciplina dels clergues. L'evidència era clara, no tots els membres arribaven a complir les recomanacions sorgides de l'Església, bé per una manca de preparació teològica, bé per mancances de tipus moral i personal, i també pels problemes que comportava la manca de respecte que tenien alguns feligresos vers el lloc sagrat de l'església i el confessor. Per exemple, alguns Sants Pares van actuar de forma contundent.

Alexandre VII «suprimí el oficio de los subdiáconos apostólicos, ministros del Pontífice mientras se celebrava la Misa porque, como cargo venal, havia sido también conferido a personas indignas».⁵ Innocenci IX, «en el orden eclesiástico y disciplinar, publicó severos edictos para asegurar la reverencia debida en los templos durante la celebración de los divinos oficios».⁶ «Excluyó de los templos a las mujeres que llevaban un atuendo demasiado lascivo. Reguló la disciplina moral de los cristianos condenando sesenta y cinco proposiciones».⁷

L'Església va posar ràpidament en mans dels bisbes l'autoritat de poder reprimir qualsevol desviació de la norma; però com que aquests no sempre tenien autoritat sobre tots els eclesiàstics i la jurisdicció sobre el clergat regular depenia dels superiors dels diversos ordes, l'element més efectiu era posar en mans del tribunal de la inquisició el paper de controlar i evitar, en tot el que fos possible, els abusos que es podien cometre.

LA DELIMITACIÓ DEL DELICTE: LA SOL·LICITACIÓ

El delicte de la sol·licitació va ser un tema del qual la mateixa Església va sentir una profunda preocupació. La «solicitatio ad turpia», com és anomenada en els documents dels inquisidors, és a dir, les proposicions deshonestes de caràcter

sexual fetes pels confessors a les seves penitents en l'acte de la confessió, va ser tractat per nombrosos papes. Pau III va ser un dels primer a posar sota el poder inquisitorial el delictes.

«Paulo, aplicándose tambien a los deberes que Dios le asignó, fue el primero en instituir la Congregación de la Sagrada Inquisición en el año 1542. Esta Sagrada Congregación, integrada de seis cardenales, con el encargo de auxiliar al Pontífice en las cuestiones dogmáticas, actuaba también como Supremo Tribunal en materias de fe».⁸

Però la tendència a donar cada vegada més poder a la inquisició, es va anar reafirmant en els papats posteriors. Juli III «estableció severas penas contra los que impidiesen a los inquisidores el cumplimiento de su oficio o comisión».⁹ Pau IV, al 1559, amb el seu breu *Cum sicut nuper*, va atorgar poder jurisdiccional a la inquisició de Granada per poder intervenir en aquest tipus de delictes. Això va comportar l'enfrontament del tribunal amb els bisbes, que eren els que havien tingut fins ara l'autoritat per poder-ho reprimir. Evidentment, aquests no van poder fer res per impedir-ho, tot i que l'incompliment del vot de castedat no era competència de la inquisició, sinó de la justícia episcopal. «Añadió autoridad al tribunal de la Santa Inquisición, con lo que dió una forma más terrible, disponiendo que no solo convocara y juzgara de la herejía, sino también de algunos otros delitos».¹⁰ Pius IV va estendre el poder punitiu a tots els tribunals de la inquisició al 1561, i Gregori XV, al 1622, ho va ratificar.

Però cal tenir en compte que la sol·licitació, per poder ser considerada com a delictes, havia de complir una condició, i era que el confessor convencés la penitent que els actes comesos no constituïen cap pecat i que, per tant, eren totalment lícits.

«Para la Iglesia, la solicitud siempre fue un aspecto muy grave y delicado. Hay que matizar que no era considerado delito si el confesor no intentaba convencer a la penitente que los actos que pretendía cometer con ella no eran pecado».¹¹

La sol·licitació va ser considerada com una autèntica heretgia, ja que semblava un atemptat que anava en contra de la llei de la mateixa Església catòlica, amb la qual cosa la inquisició podia intervenir sense cap problema.

Com a mesura preventiva, es va inventar el confessionari. Abans de la seva aparició, la confessió es realitzava en qualsevol lloc de l'església i, fins i tot, a les portes o rodalies, i cal recordar, com ja hem dit, que a l'edat mitjana tenia caràcter públic i es feia en una mena de seients portàtils. En l'acte estricte de la confessió, la penitent s'agenollava davant o dins les cames del confessor, i aquesta proximitat perillosa es va resoldre amb l'aparició del confessionari. «No fou, però, fins després del concili de Trent (1545-1563) que començà a introduir-se el nou model de confessionari de fusta, tancat i fix, que contribuí a donar més intimitat a l'acte.

L'arquebisbe de Milà Carles Borromeo, en fou l'inventor i dissenyador (1565), fins al punt de precisar que entre l'espai del confessor i el penitent es situés «una làmina fèrria plena de forats petits i menuts a semblança d'un cigró» (1577). Els introductors dels flamants confessionaris als Països Catalans foren els jesuïtes; aviat, però, se n'instal·laren a les catedrals; mossèn Gudiol (1902) en documentà l'existència a la catedral de Vic el 1578.¹²

Però està clar que les ordres que sorgien de Roma no sempre arribaven a bon terme. A principis del segle XVIII, i de manera generalitzada a Catalunya, no s'havia complert la norma d'instal·lar confessionaris a les esglésies. Un informe de la Suprema, del 1719, diu que «en muchas parroquias y conventos se sigue confesando sin rejillas, por lo que los confesionarios de poco sirven».¹³

És evident que, si el sol·licitador volia, el confessionari servia de ben poc, qualsevol moment i excusa serien vàlids per poder cometre el seu pecat.

LA INQUISICIÓ CONTRA PABLO DE SANTA GERTRUDIS

La documentació inquisitorial comença de la següent manera:

«Pablo de Santa Gertrudis delito de Solicitación in confessione. El Inquisidor Fiscal de Barcelona contra Pablo de Santa Gertrudis, confesor carmelita descalzo combentual en la villa de Mataró y al presente en la ciudad de Barcelona por delito de solicitante in confessione; formalizado este sumario en señal de declaración espontánea y acumuladas varias testificaciones contra él, viene notado de que, señalándole el convento de su orden por cárcel, se siga su causa contra el hasta la acusacion y sus respuestas».¹⁴

«Tuvo principio por una representacion, que en 22 Mataró del año pasado de 1782 hizo al tribunal Pablo de Santa Gertrudis Carmelita Descalzo combentual en Mataró en que por quietud y sosiego de su conciencia expone como cosa de un mes havia cierto sugeto de aquella villa, le hizo la señal de embiar una carta a su Provincial en que le decia que el exponente en el confesionario daba doctrinas laxas y que trataba mucho con mugercillas».¹⁵

Com podem comprovar en aquest primer moment, l'acusat es troba detingut, però amb una matisació important, en el seu propi convent de Barcelona; per tant, el fet de ser religiós li ha comportat no haver d'anar a les presons de la inquisició. Això li aportarà, sens dubte, una major comoditat personal, ja que no patirà la solitud de la cel·la i disposarà dels seus béns i de la companyia dels seus germans religiosos.

També podem observar com aquesta detenció és fruit d'una declaració espontània de l'acusat, per por a què un dels seus conciutadans el denunciés al seu provincial. En un primer moment, s'acusa Pablo de Santa Gertrudis de difondre

doctrines no recomanades per l'Església i de freqüentar dones de reputació dubtosa. I segueix el sumari tot dient:

«En 25 de Mataró del mismo año de 1782 reconoció su delación antecedente en la ciudad de Barcelona ante un ministro del Santo Oficio el referido Pablo de Santa Gertrudis y dixo que el día 17 de aquel mes havia partido a aquella ciudad por delatarse al Santo Oficio por algunas miserias y faltas que havia cometido, temeroso de si havia incurrido en algunos defectos pertenecientes indirectamente al Santo Oficio, a cuyo fin se presentó ante el Inquisidor De Cano y que esto lo hizo por recelos de si alguna persona podia delatarle al Santo Oficio, porque le havian acusado a su Provincial».¹⁶

Com podem veure, l'acusat es reafirma que la seva confessió no ha estat fruit d'un acte voluntari i de reconeixement de les seves faltes, sinó, més aviat, de la delació ocasionada davant del seu provincial. D'altra banda, es veu com la competència sancionadora del delictes no és en mans del seu bisbe, ni del seu propi provincial. En el primer moment de la confessió, Pablo de Santa Gertrudis s'acusa d'haver comès misèries i faltes, i aquesta ambigüitat no sembla que sigui prou important per fer intervenir la inquisició; el que sí la farà intervenir, serà la difusió de doctrines laxes, que és el que diu la documentació inicial; i és, en el transcurs de la seva declaració, on apareixerà el delictes més important, la sol·licitació.

«Preguntado como se llamaba la persona con que dice tuvo cópula no consumada en el día que fue a decir misa en la capilla de Santa Elena, que está fuera de Mataró dijo que se llamaba Teresa Vitret, consorte de un marinero, vecina de Mataró, de edad de 30 años, de una mediana estatura y que con esta al cavo de algun tiempo tubo los mismos tratos impuros como lleva expresado en su declaracion».¹⁷

Per tant, podem comprovar com aquí s'acusa ell mateix de sol·licitant, però la seva situació encara és més compromesa, ja que ho fa en moments anteriors a dir missa a la capella de Santa Elena, és a dir, en un moment culminant de la celebració cristiana com és la missa. La documentació no ens diu on es troba la capella, només que és fora de la vil·la de Mataró, per tant, podria ser Santa Elena d'Agell a Cabrera. I segueix la seva declaració:

«Preguntado como se llamaba la doncella con la que tuvo dos tocamientos impuros, así y conforme expresa en su declaracion dijo que se llamaba Ana Maria Jane, hija de un curtidor y a su parecer tendrá 20 años cumplidos. Que la muger con que dice en su declaración, tubo en la ciudad de Balaguer dos o tres copulas hace unos ocho años se llama Paula Castellar, viuda de la ciudad de Balaguer, que a su parecer tenia entonces de edad 40 años y que ignora com se llama su marido».¹⁸

En aquest moment, l'acusat empitjora encara més la seva situació, reconeix que el cas de Teresa Vitret no va ser aïllat, sinó que ja portava una carrera com

a sol·licitant bastant perllongada en el temps, que la relació amb Paula Castellar s'havia produït feia vuit anys i que també havia tingut relacions amb Ana Maria Jané. En aquest punt, podem comprovar que Pablo de Santa Gertrudis s'estava confeccionant un currículum on entraven vídues, solteres i casades de diverses edats, i que no perdia cap oportunitat que se li pogués presentar. Evidentment, l'acusat no podia esperar que en una carrera tan dilatada com la seva, i que fins ara li havia sortit prou bé, tingués els entrebancs que podem comprovar.

«Con fecha de 25 de Abril de 1784 escribió una esquila el referido P. Pablo de Santa Gertrudis al comisario D. Francisco Estrany, en que le dice que por hallarse de combentual en Nuestra Señora de Gracia y no serle facil vajar a Barcelona le remite la denuncia siguiente para el tribunal y le suplica le haga la caridad de presentarla que asi combenia por su decoro».¹⁹

No deixa de ser un fet curiós que se saltés el protocol davant del tribunal de la inquisició, on normalment els acusats anaven a declarar en persona. Si bé és cert que podien presentar al·legacions i documentacions per mitjà d'un membre de la mateixa inquisició, com és un comissari, resulta estrany en un procés que ja està obert, i on l'acusat no manifesta cap impossibilitat física per poder comparèixer davant del tribunal.

«En 12 de Julio del año pasado 1874 hizo ante ministros del Santo Oficio delacion y de Buenaventura de San Pelegrin, carmelita descalzo, de edad 36 años, y dixo havia comparecido para poner en noticia del tribunal que Ana Maria Franc de estado soltera, vecina de Mataró, en un domingo del mes de Noviembre del año 1783 le comunicó en el confesionario, haviendo dicho antes que no iba con ánimo de confesarse, si unicamente con animo de desaogarse o tomar consuelo, porque havia tiempo que estaba enrredada, y hacia malas confesiones a causa de que su confesor la havia violado su virginidad y tenia con ella tratos inhonestos, que mas la habia prevenido no fuera a confesar con otro confesor, que continuase con el, pero que no se diese a conocer, ni se manifestase en la confesion, para que deste modo pudiese darle la absolucion. Que cierto dia confesandose con su confesor complice y acusandose de un pecado contra el sexto precepto, la dixo que havia pecado con otra persona, vete, vete, que mas vale servir bien a uno que a dos malamente, y otras expresiones semejantes, que al presente no se acurda cuales fueron. Que algunos dias despues de haversele comunicado toto lo expresado, hallandose el declarante en casa de Josef Vitret en donde estaba tambien la referida Franc, esta lo manifesto que esto arriba dicho, y sin hablarle de haberlo comunicado de antemano en el Confesionario, le añadió que el confesor con que tubo aquellos tratos deshonestos y que violó su virginidad fue P. Pablo de Santa Gertrudis, que a la sazón era compañero del declarante. Dejandolo se levanto para hablar con a solas con la consorte de Josef Vitret. Que cierto dia que al presente no se acuerda, solo que era la tarde, en casa en la havitacion de esta Ana Maria Jane la hizo salir el referido Pablo al huerto y tuvo copula con ella en que violo su virginidad y continuaron con sus tratos deshonestos; que la

declarante le revelo su mal estado y los remordimientos sobre el asunto por lo que necesitando de algun tiempo y no teniendo en aquella ocasion, la dixo se confesase con el declarante por darla instrucciones y avisos necesarios sobre otro asunto».²⁰

Dos mesos després d'enviar la seva declaració al tribunal per mitjà del comissari Francisco Estrany, Pablo de Santa Gertrudis compareix personalment, acompanyat d'un germà del seu orde; aquest personatge, probablement no és el provincial, ja que, davant aquest càrrec, el notari ho hauria reflectit en la seva documentació. En aquesta declaració, l'acusat intenta desviar l'atenció del tribunal, de tal manera que la reputació d'Ana Maria Franc quedi en entredit, diu que ella tenia relacions amb una altra persona, però no li surt bé, ja que ell és l'acusat de violació d'Ana Maria Franc. A més, de la declaració es dedueix un error gravíssim per a un confessor, com és desvetllar el secret de confessió davant del tribunal.

Seguint la seva declaració, ens diu el següent:

«Que habia ohido tambien a Teresa Vitret, consorte del Josef Vitret mari-nero, en el dia 18 de 1784 que confesandose con el referido Pablo y acusandose de un pecado consentido con un sacerdote contra el sexto precepto, le dixo este, que queria saber quien era el sacerdote con quien habia pecado».²¹

Com podem veure, Pablo de Santa Gertrudis manté la seva línia de declaració, i intenta implicar altres sacerdots en el mateix pecat que ell està fent continuadament. Diríem que intenta fer un fugida a la desesperada, però que no acaba de sortir-se'n, ja que una altra dona declara en contra seva, i ara en la ciutat de Barcelona, on havia anat a parar l'acusat.

«Que en el dia de 4 de Junio de 1784 en esta ciudad de Barcelona le dixo Rufina Castellar Poncella que confesandose esta con el enunciado F. Pablo de Santa Gertrudis despues de la confesion le tomaba la mano apretandola, añadiendole que esto le causaba escrupulo, y que cuanto deja dicho, no lo dice por odio sino por descargo de su conciencia».²²

CONCLUSIÓ

Com hem pogut veure al llarg d'aquest treball, l'Església va tenir una forta preocupació per poder apartar del seu si els clergues que no mantenien una conducta adequada a la norma que havien establert.

Un dels elements que més preocupació va suscitar a la jerarquia eclesiàstica va ser el delictes de la sol·licitació, tant per les greus conseqüències que portava a nivell doctrinal com, també, moral i, per poder eradicar-lo, li va confiar aquesta tasca al tribunal de la inquisició, tot i que, en un principi, va haver-hi problemes amb els bisbes, que eren els encarregats de la seva persecució.

En el cas de Pablo de Santa Gertrudis, podem comprovar com aquest portava una vida totalment desviada de les directius emanades des de Roma, i que no tenia cap intenció de redreçar la seva conducta. L'amenaça d'un veí de Mataró de denunciar-lo, cosa que va complir, va desencadenar tot el procés inquisitorial, en el qual el mateix Pablo de Santa Gertrudis es va acusar. Aquesta inculpació, la va fer més aviat per por a la inquisició que no pas per un penediment sincer, i també per poder aconseguir una sèrie de privilegis per raó del seu estat religiós, cosa que es va fer efectiva, com ens ha mostrat la mateixa documentació. És aquesta mateixa documentació que ens dóna la prova fidedigna que l'acusat no estava per abandonar la seva vida desviada. L'última acusació es produeix dos anys més tard de l'inici del procés que encara estava obert, i Pablo de Santa Gertrudis continuava pel mateix camí, tot i tenir els ulls dels inquisidors a sobre seu.

No sabem com va concloure el procés i quina va ser la pena imposada, però, per altres casos similars en què ens ha arribat la sentència completa, podem suposar que no seria molt severa. Normalment, enviaven els sol·licitants a un convent on rebien un adoctrinament teològic i de conducta, potser, fins i tot, que fos un del seu mateix orde, el dels carmelites descalços, que a Gràcia tenien un convent, i també, com no podia ser d'una altra manera, els retiraven de la confessió i, fins i tot, de la vida pública.

Antoni Llamas i Mantero
Membre del Grup d'Història del Casal. Mataró.
A Concepció Mantero.

NOTES

- 1.- STEPHEN HALICZER, *Sexualidad en el confesionario. Un sacramento profanado*. Siglo XXI de España Editores (Madrid 1998), 2.
- 2.- MANUEL ARAGONÉS VIRGILI, *Historia del Pontificado*, Vol. II. Ed. Rafael Casulleras (Barcelona 1945), 79-80.
- 3.- HALICZER, *Op. Cit.*, 15.
- 4.- ANTONI LLAMAS MANTERO, «L'organització de l'espai i models de poblament», *II Jornades d'Història i Arqueologia del Maresme*. Grup d'Història del Casal (Mataró 2003), 183.
- 5.- ARAGONÉS, *Opus. Cit.*, vol. III, 417.

- 6.- *Ibídem*, 432.
- 7.- *Ibídem*, vol. II, 427-433.
- 8.- *Ibídem*, 315.
- 9.- *Ibídem*, 321.
- 10.- *Ibídem*, 331.
- 11.- H.C. LEA, *Historia de la Inquisición española*. Fundación Universitaria Española (Madrid 1983), 447.
- 12.- «Història. Política, Societat i Cultura dels Països Catalans: Crisi institucional i canvi social segles XVI, XVII», *Enciclopèdia Catalana* (Barcelona 1997), 205.
- 13.- AHN, Inq. Leg. 2158.
- 14.- AHN, Inq. Leg. 3724/38.
- 15.- *Ibídem*.
- 16.- *Ibídem*.
- 17.- *Ibídem*.
- 18.- *Ibídem*.
- 19.- *Ibídem*.
- 20.- *Ibídem*.
- 21.- *Ibídem*.
- 22.- *Ibídem*.

ELS INICIS A MATARÓ DE L'OMINOSA DÈCADA (Memòries d'un regidor degà)

L'any 1823 un exèrcit francès anomenat Cent Mil Fills de Sant Lluís, comandat per Lluís Antoni de Borbó, duc d'Angulema, penetrà a Espanya per tal de posar fi al règim constitucional, que havia estat instaurat l'any 1820 amb l'alçament de Riego i havia durat tres anys, període conegut, per això, amb el nom de Trienni Liberal. D'aquesta manera, amb l'exèrcit francès, l'any 1823 es va assolir la restauració de la monarquia absoluta de Ferran VII i s'inicià el període històric intitulat *Dècada Ominosa* que, bàsicament, en els seus inicis a Mataró, és el que ara ens interessa analitzar.

A Catalunya, un cos d'aquest exèrcit, comandat pel mariscal Moncey, va passar la frontera el 14 d'abril ajudat per les forces absolutistes del baró d'Eroles, i ocupà Mataró, procedent de Granollers, el 20 de maig d'aquell any 1823; durant molt temps, la ciutat es convertí, a causa, principalment, de la dura resistència de Barcelona, que no capitulà fins al 4 de novembre, en centre d'operacions i hospitals dels francesos.

MEMÒRIES D'UN REGIDOR

Josep de Palau i Jofre (1756-1834), en ocasió de ser designat, el 8 de setembre de l'any 1806, regidor de Mataró per Carles IV, i convertir-se en regidor degà del municipi l'any 1813 en succeir en el càrrec a Migliaresi, va començar a Mataró una llarga carrera política que quasi abraçaria tot el regnat de Ferran VII.¹

En esdevenir l'*Ominosa Dècada*, correspongué a Palau ser el principal protagonista en el govern de l'Ajuntament de Mataró, a causa de la seva condició de regidor degà, en unes circumstàncies tan singulars, plenes de batibulls i confusió, que pensem que, per aquest motiu, va voler, o potser necessitar, dictar i guardar unes memòries en les quals anava reflectint el que pensava i succeïa amb anotacions personals, paral·lelament, semblantment, als acords que es feien constar, o no, a les actes de les sessions del municipi.

L'anàlisi d'alguna de les anotacions que consten a les esmentades memòries, constituirà ara la medul·la del nostre estudi. Es tracta d'un manuscrit que es conserva a l'arxiu de la família, de cent cinquanta fulls, amb el títol de «Noticia de los acuerdos que se han celebrado en los años 1823 y veinte y quatro, y veinte y cinco, hasta el veinte de Abril de 1826».